

# “SELAM OLSUN TÜRKİYE’NİN AYDINLIK GELECEĞİNE”

Ülkemiz bilim ve demokrasi tarihine önemli katkıları bulunan Hocaların Hocası Güney Gönenc’in bu yıl yokluğunun beşinci yılı.

İstanbul Teknik Üniversitesi Elektrik Mühendisliği Bölümü’nden 1955 yılında mezun olan ve 1963 yılında ODTÜ’de öğretim üyesi olarak göreve başlayan Güney Gönenc, ABD’de yüksek lisansını, İngiltere’de doktorasını tamamladı. 1983 yılında 1 yıllık sürgün hayatının ardından 12 Eylül Askeri Darbesi ile çıkartılan 1402 sayılı Yasa’ya dayanarak görevine son verildi. Güney Gönenc’in bu dönemde yaşadıkları ve tanıklıkları bugün içinden geçmekte olduğumuz ve giderek daha da koyulaşan karanlığa karşı mücadeleye ışık tutuyor. Faşizm ortamının insanların hayatlarında nasıl yıkıcı bir etki yarattığını ve aydınlık geleceğin taşıyıcısı olan beyinlerin nasıl örselendiğini göstermesi açısından Gönenc’in anlatıları ibret verici. Ne acıdır ki ülkemiz 36 yıl sonra aynı şeyleri daha baskıcı ve yoğun yaşıyor. FETÖ ve 15 Temmuz Darbe Girişimi ile ilgisi olmayan demokrat ve yurtsever öğretim üyeleri görevlerinden uzaklaştırılıyor.

Kendisi de 1402’liklerden olan demokrasi ve insan hakları savunucusu Harita Mühendisi Dr. Haldun Özen’in “Entellektüelin Dramı 12 Eylül’ün Cadı Kazanı” kitabında Güney Gönenc’in de tanıklığına başvuruluyor. Özen’in kitabından Gönenc’in kendi sözleriyle aktardığı 12 Eylül mücadelesine, dergimizin bu sayısında O’nun anısına yer veriyoruz.



Dergimizin 1963 yılında Yayın Kurulu Üyeliği’ni ve 1964 yılında Yazı İşleri Müdürlüğü’nü de üstlenen Gönenc, bilimsel çalışmalarının yanında örgütlü ve siyasi mücadeleye katkılar koymuş unutulmaz bir isim. Barış Derneği Onur Kurulu Üyeliği yapan Gönenc, çeşitli derneklerin yanı sıra Türkiye İşçi Partisi Üyesi olarak da önemli çalışmalarda yer aldı. EMO’da 1963-1964 yıllarında Yönetim Kurulu Üyesi ve 1961 yılında EMO İstanbul Şubesi’nin kurucularından olan Güney Gönenc, EMO Onur Kurulu’nda da çeşitli dönemlerde görev yaptı.

Güney Gönenc Hocamız, umudunu hiç yitirmeden, gelecek güzel günler için ömrü boyunca sürdürdüğü çabalarından ve mücadelesinden vazgeçmedi.

Yatağa bağımlı olarak geçirdiği en zor günlerinde bile “Karanlık Günlerin Şarkısı”nı söylemeye devam etti. O, 3 Aralık 2011 tarihinde aramızdan ayrıldı, ama gerek bilimsel çalışmalarıyla, gerek yetiştirdiği öğrencileriyle, gerekse ödünsüz duruşu, insanlığa olan inancı ve katkılarıyla ardında derin izler bıraktı.

İlk kitabının adını “Hep Aranızda Olacağım” koymuştu. Biliyoruz ki, o şimdi de burada, aramızda. Ve boşuna yaşamadığı hayatının bıraktığı izlerle hep aramızda olacak...

Hocamızı çok sevdiği ve ömrünü adadığı sloganı ile anıyoruz: “Selam Olsun Türkiye’nin Aydınlik Geleceğine!”

## 1402’likler “1402” ile Tanışıyor\*

### - Sürgün nasıl gündeme geldi? Neler oldu?

Çok ilginçtir, iki faşist kafalı adam, biri Ankara Üniversitesi’nden (AÜ), öteki ODTÜ’den; AÜ’lü ODTÜ’ye, ODTÜ’lüsü AÜ’ye rektör olarak atandı. ODTÜ Rektörü Sayın Mehmet Gönübol, yeni YÖK Yasası’ndaki (mealen) “Rektör, öğretim üyelerini üniversitenin uygun gördüğü birimlerinde görevlendirebilir” maddesi uyarınca hareket etti. Gaziantep, ODTÜ’nün bir fakültesiydi. Gaziantep Elektrik Bölümü ihtiyaç göstermiş, talepte bulunmuş: (tahminen söylüyorum, doğru olmayabilir, ama genelinde doğru) “İki bilim dalında hoca eksiklerimiz var, bu eksikğin Ankara’dan giderilmesini isteriz” diye... Bu bilim dalları (tahminen, ama mealen doğru) elektrik makineleri ve enerji sistemleri... Ve Sayın Rektör’ün yazısı şöyleydi:

*“Gaziantep’ten gelen talep üzerine Güney Gönenc ve Yurdakul Ceyhun’un Gaziantep Kampusumuzda geçici görevle görevlendirilmesine...”*

Oysa ben bilgisayar, Y. Ceyhun ise devreler-sistemler bilim dalında idik. Yani, hani hepimizin bildiği masal: Evet, su aşağı doğru akıyor ama ben seni yine de yiyeceğim... Elbet

bu, istifa edelim diyeydi... Nitekim Y. Ceyhun istifa etti. Ben gittim. Şimdi tam anımsayamıyorum, 11-12 hoca vardı, bunların tam yarısı takunyalı ya da “ülkücü”, geri kalan yarısı kendi halinde, çalışkan, düzgün, Atatürkçü, laik hocalardı. Doğallıkla benim gidişim dengeleri etkiledi.

Bölüm başkanı Atatürkçü, çalışkan, efendi adamdı; Ankara’dan öğrencimizdi, İngiltere’de lazer konusunda kitabı yayımlanmış, değerli bir bilim adamıydı. “Biz elektrik makineleri ve enerji sistemleri dalında hoca istemiştik, oysa sizi gönderdiler” dediler, yani bana ihtiyaç yoktu... Benim için yeni ders kondu programa: Sayısal Çözümleme... Ayrıca Mantık Devreleri de verecektim... Bölümde bana “sürgün” muamelesi yapmadılar, tersine beni el üstünde tuttular. Ama fakültenin genelinde sağcılar acayip egemendi... Örneğin akşam olunca toplu zikir törenlerine gidiliyordu... Bunu da herkes biliyordu. Lojmanlarda kalan hocalar hangi gazeteleri istediklerini belirterek sabah o gazetenin gelmesini sağlıyorlardı. Bütün hocalar içinde Cumhuriyet’i isteyen bir (evet, tek, bir) kişi vardı!

\* Haldun Özen, Entellektüelin Dramı 12 Eylül’ün Cadı Kazanı içinde “1402’likler ‘1402’ ile Tanışıyor”, İmge Kitabevi, 1. Baskı, Mart 2002, s.77.

Bu, ben değildim; ben, her gün 5-6 kilometre yolu servis otobüsleri saatlerini yakalayıp giderek kente inip gazeteyi bakkaldan almayı “tercih” ediyordum ve bir saat sonraki servisle okula dönüyordum.

O günlerde Nazif de (Tepedelenlioğlu) Elazığ Üniversitesi’nde görevliydi. Onun oraya sürülmesinin öyküsü ciltler tutar... Ben, yukarıda belirttiğim gibi YÖK Yasası kullanılarak sürülmüştüm. Oysa Nazif, bambaşka bir “muamele”ye tabi tutuldu. “Muamele” şuydu: Nazif “kura” ile Elazığ’a atandı. Yani öyle dendi, öyle açıklandı. Elazığ’a ODTÜ Elektrik Bölümü’nden bir tek kişi gönderilecekti, ad çekiminin Nazif’in adı çıkana kadar sürdürüldüğü o günlerin kulaktan kulağa yayılan bilgileri arasındaydı. Nazif de istifa etmedi, Elazığ’a gitti. Sonra -tam anımsayamıyorum, ya aynı gün, ya bir iki gün arayla- ikimiz de 1402’lik olduk.

Nazif, Ankara-ODTÜ’de Bölüm Başkanı iken bölüm içi bir uygulama başlatmıştı; öğretim üyelerinin kendilerini ve verdikleri dersleri öğrenci gözüyle değerlendirebilmeleri için yarıyıl sonunda anket yapma uygulaması. Anketin sonuçlarını yalnızca ilgili öğretim üyesi (sonradan bir de bölüm başkanı) görebiliyor, anketten çıkan genel istatistik sonuçlar ise tüm hocaların bilgisine sunuluyordu. Başlangıçta bu anketi isteyen hoca yapıyordu, sonradan bölüm çapında genişletildi. Derken Mühendislik Fakültesi’nin bütün bölümlerinde uygulanmaya konuldu. Bugün rektörlük kanalıyla ve tüm üniversitede yapılıyor. Bu ankette 20-25 soru var; dersin içeriği, yararlı olup olmadığı, sınavların niteliği, verilen notların hakça olup olmadığı, hocaların derse ilgisi, öğrenciye yaklaşımı, konuya egemenliği gibi konularda. Ben Gaziantep’e sürüldüğümde orada da benzer bir anket uygulaması yapılıyordu. Yarıyıl sonunda bir sandığa öğrenciler anketleri atıyorlar, bunları bölüm başkanı evine götürüp değerlendiriyor ve her öğretim üyesine şu bilgileri veriyordu: -Diyelim- “derse ilgi” konusunda, sizin puanınız (10 üzerinden) 7.50; bu konuda bölümün 4’üncü sırasındasınız. Bu sonuçlar gelip de biz yakın arkadaş hocalar “Falanca konuda ben 3’üncü olmuştum, sen kaçınıcı olmuştun?” muhabbetleri yürütürken bölüm başkanına Ankara’dan rektörlükten bir yazı gelmiş; “Ekteki ihbar yazısı dolayısıyla hakkınızda tahkikat açılmış olup tahkikatın yürütülmesine profesör falanca ile profesör filanca memur edilmişlerdir, bilginize...” gibilerden. Ekteki yazıda ise bölümün bir öğretim üyesi bölüm başkanının bu anketi bölümde anarşiyi körüklemek, anarşist öğrencileri teşvik etmek amacıyla düzenlemekte olduğunu iddia (ihbar?) ediyor, buna kanıt olarak da Gaziantep’e Ankara’dan gönderilmiş bulunan komünist Öğretim Üyesi Güney Gönenç’in ankette en yüksek puanı almış olmasını gösteriyordu. (Böylece ben de hem ankette aldığım dereceyi, hem de siyasal kimliğimi öğrenmiş oldum) Bu tahkikatın sonucu ne oldu, tam bilemiyorum. Soruşturma heyeti gelmeden önce ben görevden atılıp Ankara’ya döndüm, bölüm başkanı “İllallah” deyip istifa etti. (Bu değerli hocamız o günlerden bu yana bir Uzak Doğu üniversitesinde dekan ya da rektör olarak görev yapıyor) İhbarcı hoca da Ankara’da bir üniversitede bölüm başkanı oldu.

#### - Görevden alma günlerini nasıl anımsıyorsunuz?

1402 ile öğretim yaşamından çıkartıldığım da -arada kesintiler olsa da- 28 yıldır o yaşamın içindeydim. O nedenle olsa gerek, son dersimi verirken gözlerimin yaşarmasını engelleyemediğimi belirtmeliyim. Hocalıktan nasıl olsa atılacağımı tahmin ettiğimden, bari emeklilik hakkını kazanayım diye çok uğraştım, bunu da başardım! Çoğu öğretim üyesi arkadaşım 25 yıl koşulunu sağlayamadan (ve yasadaki “bir daha kamu hizmetlerinde çalıştırılmazlar” hükmünden dolayı bunu sağlama olanağı da ellerinden -sonsuz dek- alınmış olarak)

atıldıkları için Emekli Sandığı’ndan emekli olma hakkını hepten kaybetmişlerdi, bu hakkı onlar ancak bir işyerinde işçi olarak çalışıp emekli olarak kazanabildiler. (Böylece emekli ikramiyesini de otomatik olarak kaybetmiş oluyorlardı) Ben onlardan biraz daha yaşlıyım. Yurtdışında doktora yaparken geçirdiğim süreyi (yasanın bunu sağlayan bir maddesi gereğince) borçlanıp saydırarak kıl payıyla emeklilik hakkını kazandım. Şunu da ekleyeyim ki emeklilik hakkını kazanmamı ben İngilizce-Türkçe Redhouse Sözlüğü’ne borçluyum! Yurtdışında doktora yaptığımı belgelemek için Emekli Sandığı’na bir yakınım tarafından verilen dilekçenin ekindeki doktora diplomamda (bir İngiltere üniversitesinden) bana verilen unvan “Philosophia Doctoris”=Ph.D. olarak belirtiliyordu. Emekli Sandığı -sağolsun- buna itiraz etmiş: “Bu adam Elektrik Mühendisliği Bölümü’nde hoca imiş, ama felsefe doktorası yapmış... Bu sayılmaz” demiş. Oysa dilekçenin ekinde ODTÜ Elektrik Mühendisliği Bölümü’nün “Bize bağlı öğretim üyesi iken İngiltere’de doktora yapmıştır” yazısı var. Bu, elbet şu demek: Ben ODTÜ Elektrik Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi olduğum sürede İngiltere’de felsefe doktorası yapmışsam demek ki bölümüm bu doktorayı beğenmiş, geçerli saymış ki benim görevimi buna göre sürdürmüş. Öyleyse Emekli Sandığı’nın buna karşı çıkma hakkı olabilir mi? Kaldı ki ben felsefe doktorası yapmadım (keşke bunu yapabilecek yetenekte olsaydım). Bunun çözümünü o yakınım gerçekleştiriyor: Redhouse’un 723. sayfasında ‘Ph.D.=Doctor of Philosophy=doktorluk payesi’ yazılı. Evet, ben bu sayfanın fotokopisi sayesinde emeklilik hakkımı kazandım!

Görevden alınma günleri... Görevden resmen 5 Mayıs 1983 günü alındım. İki gün önce Ankara’dan bir yakın arkadaşım telefon edip “Güney, bu pazartesi senin işin tamam” demişti. Pazartesi sabahı erkenden bölümdeydim, bilgisayar teknisyeni arkadaşlara beş-on boş ambalaj kutusu getirmelerini rica ettim. Hizmetliler de geldi, kitaplarımı o paketlere doldurmaya başladık. Saat 9 oldu. Emeklilik yasanını bilmiyordum; atılırsam emeklilik hakkımı belki kaybederim düşüncesiyle “Emekliliğimi talep ediyorum” diye bir dilekçe yazdım, hademeye gönderdim, kayıt numarası da alarak geldi. Saat 11 dolayında Sayın Dekan geldi, “bir daha kamu hizmetinde çalıştırılmamak” kaydıyla görevime son verildiğini bana tebliğ etti. Buna ilişkin evrakın fotokopisini istedim, “Veremem” dedi. Ben de tebellüğ ettiğim emri el yazımla yazarak kopya ettim. Yazının sonunda “ve elinden ODTÜ hüviyeti alınarak...” diye bir ibare vardı (evet, aynen böyle yazılıyordu!) Öğretim Üyesi hüviyetini de verdim. On-on beş gün sonra Ankara’da Emekli Sandığı’nda işlemleri izlerken Gaziantep’te verdiğim dilekçeyi gördüm dosyada. Dilekçeye -bir namussuzluk anıtı olarak- “Görevine son verildiği kendisine tebellüğ edildikten sonra bu dilekçeyi vermiştir” şerhi düşülmüş ve imzalanmıştı Antep’teki en yetkili kişi tarafından. ■

